

derne, vilde holde Forsamlinger angaaende deres egne specielle Anliggender, saa skulde de forud anmeldte Saadant for Politimesteren, som skulde have behørigt Tilsyn med dem. Nu siger vor Grundlov, at Borgerne have Ret til at indgaae Foreninger i ethvert Lovligt Niemed, og der er maaskee ikke en Gæsteher i Salen, som tvivler om, at dette Reskript af 1846 uden videre er bortfaldet ved Grundloven; men vist er det, at det forekommer mig aldeles ikke klarere, end at Indskrænkningerne i Jødernes Tilladelse til at opholde sig her ogsaa ere bortfaldne, og jeg troer, at vi ogsaa ville see, at der kunde gives Politimestere omkring i Landet, som vilde troe, at de den Dag i Dag vare berettigede til at sprænge en Forsamling af Bønder, der f. Ex. blev afholdt angaaende Fæstevæsenets Aflysning, naar denne Forsamling ikke forud var anmeldt for dem. Jeg har udtalt mig noget vidiløstigt herom, for at bevise dem, at vi have vore gode Grunde, hvorfor vi stemme imod denne Lov, ikke for dens egen Skyld, men for dens Følger, og jeg erklærer derfor, at jeg fra nu af vil stemme imod den paa ethvert Trin, jeg vil forfølge den hele Række af Endringsforslag heelt igjennem og stemme for enhver Forandring, i den Tanke, at ved enhver Forandring, den faaer, vil der være Mogle, som blive mindre tilfredse med den, og at Majoriteten saaledes til Slutningen maaskee kunde blive stemt for at kaste den hele Lov bort.

Minister **Clausen**: Den ærede Rigsdagsmand, som sidst havde Ordet, har aldeles ikke villet lade gjælde, at der ved den foreliggende Lov skulde tages det allermindste Hensyn til den historiske Grund for de ældre Love; og han har heller ikke villet lade det gjælde, at der i Benævnelsen „Jøder“ skulde være taget noget Hensyn til Nationaliteten, men gjort gjældende, at det ene og alene, som han paa det Stærkeste fremhævede, ene og alene skulde være Hensyn til deres Troesbekjendelse, som har været det afgjørende. Jeg troer, at den ærede Rigsdagsmands Paastand er urigtig. Det har sin naturlige Grund, naar dette Lovudkast er overskredet angaaende Ophævelsen af de hidtil bestaaende Indskrænkninger i fremmede mosaiske Troesbekjendendes Afgang, til at

tage Ophold heri Niget; dette har sin historiske Grund, fordi, som bekjendt, Benævnelsen „mosaiske Troesbekjendere“ ved det senere Lovsprog er indført i Stedet for Navnet „Jøder“. Det er vistnok en Bestemmelse, som i og for sig er lidet correct, en Benævnelse, som vist har været benyttet, fordi man har givet efter for en Sprogbrug, hvorefter man har villet opfatte det som et Spottenavn, hvad der af Jøderne selv blev anseet som et Hædersnavn, og som, saavidt jeg veed, ogsaa betragtes saaledes af dem den Dag idag. Det har altsaa været Hovedgrunden; men jeg indrømmer, det er uheldigt, at dette Lovudkast er overskrevet paa denne Maade, thi derved gives det unagteligt for en overfladisk Betragtning Udseende af, at dette Lovudkast skulde være overflodigt, som om det gik ud fra en urigtig Opfattelse af § 84 i Grundloven, hvor der er bestemt, at alle Indskrænkninger paa Grund af Troesbekjendelse skulle være ophævede. Men det er ogsaa, mener jeg, kun for en overfladisk Betragtning, at der kan antages at være nogen Strid mellem dette Lovudkast og Grundlovens her paaberaabte Paragraph. Naar man i vore ældre Lovbestemmelser læser om de Indskrænkninger, der ere gjorte med Hensyn til Munke, Jesuitter og katholske Geistlige, da er det jo aldeles klart, at her ene og alene er taget Hensyn til Troesbekjendelsen, fordi de protestantiske Stater have meent, at der kunde være Fare at befrygte af disse Bekjendelser og dem, som stode jævnsides med dem, idet man har troet, at Landets Borgere kunde fristes til at gaae over til den katholske eller reformeerte Bekjendelse; saaledes have allerede disse Love deres historiske Grund i den da herskende Anskuelse, at man maatte værne om sin Troesbekjendelse ved saadanne udvortes Tvangsbestemmelser. Naar man dernæst betragter Navnet „Jøde“, saa er det jo naturligt, at der herved ikke alene tages Hensyn til Troesbekjendelsen, men at „Jøde“ er en national Benævnelse. Jøderne, siger man vel, bestaae ikke som en Nation; vistnok ikke; men de bestaae som Brudstykker af en Nationalitet, det er Fragmenter, som, hvorsomhelst de findes i de forskjellige Lande, ere forenede ved nationale Baand, og derfor ogsaa letteligt komme i de forskjellige Lande til at staae